
Europees strategisch kader veiligheid en gezondheid op het werk

Het Europees strategisch kader veiligheid en gezondheid op het werk legt prioriteiten en gemeenschappelijke doelstellingen vast en biedt een kader voor het coördineren van acties in de hele EU. Het meerjarenprogramma wordt formeel goedgekeurd door de Europese Commissie na raadpleging en wordt vrijwillig geïmplementeerd door de lidstaten en belanghebbenden. De eerste communautaire strategie dateert van 2002. Het huidige

Europees strategische kader bestrijkt de periode 2021-2027.

Onderwerpen: [Overheidsbeleid](#)

©: gepubliceerd op 20-11-2023 door de Prevent-redactie, prevent.be

Last change: 20.11.23

Context

Verbetering van de gezondheid en veiligheid op het werk is sinds de jaren tachtig een belangrijk aandachtsgebied voor de EU. Met de goedkeuring van de Europese Akte in 1987 werd veiligheid en gezondheid op het werk voor het eerst opgenomen in een Europees verdrag. De Europese verdragen zijn bindende overeenkomst tussen de lidstaten en deze regelen het besluitvormingsproces en bepalen de regels voor de EU-instellingen, en de betrekkingen tussen de EU en haar lidstaten.

Op basis van het verdrag uit 1987 (de 'Europese Akte') verkreeg de Europese Raad de bevoegdheid om richtlijnen over veiligheid en gezondheid op het werk aan te nemen.

Vervolgens werd in 1989 de Kaderrichtlijn 89/391/EEG inzake veiligheid en gezondheid op het werk uitgevaardigd. Deze richtlijn is de hoeksteen voor alle andere Europese wetgeving over veiligheid en gezondheid op het werk.

In 2000 nam de Europese Gemeenschap de Europese Sociale Agenda aan, die een meer strategische benadering van sociale kwesties, waaronder gezondheid en veiligheid op het werk, mogelijk maakte. Dit resulteerde in de eerste communautaire strategie voor gezondheid en veiligheid op het werk in 2002. Andere strategische programma's volgden in 2007, 2014 en 2021. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste punten

van elk van deze programma's.

Tabel – Overzicht Europese meerjarenprogramma's: Europees strategisch kader veiligheid en gezondheid op het werk

Strategisch kader	Belangrijkste punten
<p>Communautaire gezondheids- en veiligheidsstrategie 2002-2006: Zich aanpassen aan de veranderingen in werk en samenleving</p>	<p>Het meerjarenprogramma gaat uit van een ruime benadering van welzijn op het werk waarbij rekening gehouden wordt met veranderingen op de arbeidsmarkt en de opkomst van nieuwe, met name psychosociale, risico's.</p> <p>De strategie:</p> <ul style="list-style-type: none">• is gericht op het bevorderen van een preventiecultuur;• maakt gebruik van diverse beleidsinstrumenten zoals wetgeving, sociale dialoog en het inzetten van economische prikkels (incentives);• zet in op het uitwisselen van beste praktijken en de totstandbrenging van partnerschappen.

Strategisch kader	Belangrijkste punten
<p>Communautaire strategie 2007-2012 voor de gezondheid en veiligheid op het werk: Verbetering van de arbeidskwaliteit en -productiviteit</p>	<p>Doel: een vermindering van 25% van het aantal arbeidsongevallen in 2012 in de EU-27 door de bescherming van de gezondheid en veiligheid van werknemers te verbeteren.</p> <p>Middelen:</p> <ul style="list-style-type: none">• betere implementatie van EU-wetgeving• ondersteuning van KMO's• bevordering van de ontwikkeling van nationale strategieën• uitwerking van methoden om nieuwe risico's te identificeren.

Strategisch kader	Belangrijkste punten
<p data-bbox="161 725 616 875">Strategisch EU-kader voor gezondheid en veiligheid op het werk 2014-2020</p>	<p data-bbox="719 371 1305 405">Uitgaande van 3 belangrijke uitdagingen:</p> <ul data-bbox="719 432 1418 770" style="list-style-type: none"><li data-bbox="719 432 1418 521">• verbeteren van de implementatiestatus van de wetgeving in de verschillende lidstaten;<li data-bbox="719 555 1418 645">• de preventie van werkgerelateerde ziekten door nieuwe en opkomende risico's;<li data-bbox="719 678 1418 770">• de vergrijzing van de beroepsbevolking in de EU. <p data-bbox="719 842 858 875">Middelen:</p> <ul data-bbox="719 902 1422 1256" style="list-style-type: none"><li data-bbox="719 902 1422 1048">• verder consolideren van nationale gezondheids- en veiligheidsstrategieën; - praktische ondersteuning van KMO's;<li data-bbox="719 1081 1347 1115">• vereenvoudigen van bestaande wetgeving;<li data-bbox="719 1149 1289 1182">• verzamelen van statistische gegevens;<li data-bbox="719 1216 1318 1249">• ontwikkelen van monitoringinstrumenten.

Strategisch kader	Belangrijkste punten
<p>Strategisch EU-kader voor gezondheid en veiligheid op het werk 2021-2027: Gezondheid en veiligheid op het werk in een veranderende wereld</p>	<p>3 horizontale hoofddoelstellingen:</p> <ul style="list-style-type: none">• anticiperen op veranderingen in de nieuwe wereld als gevolg van de groene, digitale en demografische transitie;• betere preventie van arbeidsongevallen en beroepsziekten;• betere paraatheid voor mogelijke toekomstige gezondheids crises. <p>Middelen:</p> <ul style="list-style-type: none">• dialoog tussen de sociale partners;• sterkere empirische basis (evidence base);• sterkere handhaving;• bewustmaking;• betere financiering.

Programma 2021 – 2027

De uitwerking van het strategisch kader voor de periode 2021 – 2027 bouwt voort op een inventarisatie-studie van de resultaten van het voorgaande programma (2014-2020). De studie wees uit dat het strategisch kader bijdraagt tot het coördineren van acties in de EU en dat bovendien de situatie op het vlak van veiligheid en gezondheid op het werk verbeterd is. Belangrijke uitdagingen blijven de tenuitvoerlegging van het strategisch kader op kortere termijn in het licht van de beperkte middelen in de lidstaten; de noodzaak om meer aandacht te besteden aan beroepsziekten, demografische veranderingen, psychosociale risico's en musculoskeletale aandoeningen; en de noodzaak om zowel arbeidsinspecties als bedrijven te ondersteunen. Bovendien heeft de COVID-19 pandemie meer dan ooit het belang preventiemaatregelen op het werk aangegeven voor het beschermen van de volksgezondheid

Op basis van de voorafgaande studie en de raadpleging van de betrokkenen zoals de sociale partners, heeft de Commissie het EU-strategisch kader gebaseerd op de volgende drie horizontale hoofddoelstellingen (figuur):

- anticiperen op veranderingen in de nieuwe wereld als gevolg van de groene, digitale en demografische transitie;
- betere preventie van arbeidsongevallen en beroepsziekten;
- betere paraatheid voor mogelijke toekomstige gezondheidscrises.

Veranderingen: anticiperen en beheren

Voorafgaand aan de groene en digitale transitie zijn er wijzigingen merkbaar op het terrein: jobs, de arbeidsorganisatie en werkplekken veranderen aan een snel tempo. Tegelijkertijd vergrijst de beroepsbevolking door demografische veranderingen en wordt de hele wereld geconfronteerd met de gevolgen van klimaatverandering zoals extreme weersomstandigheden. Technologische innovaties kunnen leiden tot een verbetering van veiligheid en gezondheid op het werk maar brengen ook uitdagingen met zich mee. Werk is niet langer gebonden aan een bepaalde plaats of tijd waardoor meer en meer jobs gekenmerkt zijn door meer flexibiliteit, onregelmatige uren en atypische arbeidsvormen (bv. platformwerk). Nieuwe technologieën leiden ook tot nieuwe risico's door het gebruik van nieuwe machines en veranderende werkprocessen.

Geplande acties:

- het EU-wetgevingskader voor gezondheid en veiligheid op het werk met betrekking tot digitalisering moderniseren door de richtlijn arbeidsplaatsen en de richtlijn beeldschermapparatuur te herzien;
- strengere grenswaarden in te voeren voor asbest, kobalt, lood en diisocyanaten;
- een campagne van EU-OSHA voor gezonde werkplekken 2023-2025 lanceren over het creëren van een veilige en gezonde digitale toekomst met bijzondere aandacht voor psychosociale en ergonomische risico's;
- in samenwerking met de lidstaten en sociale partners een niet-wetgevingsinitiatief op EU-niveau met betrekking tot geestelijke gezondheid op het werk voorbereiden;
- e-tools en richtsnoeren ontwikkelen voor risicobeoordelingen in verband met groene en digitale jobs en processen.

Betere preventie van werkgerelateerde ziekten en arbeidsongevallen

Het strategisch kader benadrukt dat alle inspanningen moeten worden ingezet om het aantal werkgerelateerde sterfgevallen zo veel mogelijk te verminderen, in overeenstemming met een Vision Zero-benadering. Vooral de blootstelling aan kankerverwekkende agentia ligt aan de basis van het aantal werkgerelateerde sterfgevallen.

Acties ter ondersteuning van deze inspanningen omvatten

- verbetering van de gegevensverzameling over arbeidsongevallen en beroepsziekten en het analyseren van de onderliggende oorzaken voor elk werkgerelateerd overlijden of letsel;

- ontwikkeling van gerichte voorlichtingsacties en -instrumenten om het bewustzijn te vergroten;
- versterking van de handhaving door ondersteuning van het SLIC;
- uitbreiding en verstrenging van de wetgeving inzake kankerverwekkende, mutagene en reprotoxische stoffen.

Paraatheid vergroten - snel reageren op bedreigingen

De COVID-19-pandemie heeft aangetoond hoe belangrijk het is dat bedrijven verplicht moet worden om een risicoanalyse te maken en preventieve maatregelen uit te werken om gezondheidsrisico's voor werknemers in geval van een gezondheids crisis aan te pakken. Enkel door zich goed voor te bereiden wordt het mogelijk om levens te beschermen en risico's voor het welzijn, de bedrijfscontinuïteit en -duurzaamheid te beheren.

Acties om beter voorbereid te zijn op bedreigingen omvatten:

- uitvoering van een beoordeling van de gevolgen van de pandemie en de efficiëntie van de nationale en EU-kaders voor veiligheid en gezondheid op het werk om noodprocedures en richtsnoeren te ontwikkelen voor de snelle inzet, uitvoering en monitoring van maatregelen in eventuele toekomstige gezondheids crises;
- de [Commissie Aanbeveling betreffende beroepsziekten actualiseren](#) en de beroepsziekte als gevolg van COVID-19 hierin opnemen;
- richtsnoeren voor arbeidsinspecteurs ontwikkelen voor de beoordeling van de kwaliteit van risicobeoordelingen en risicobeheersmaatregelen in het kader van de richtlijn biologische agentia.

Implementatie

Het strategisch kader omvat niet alleen acties die door de Commissie worden ondernomen, maar roept ook de lidstaten en belanghebbenden op om gerichte acties te ontwikkelen die binnen het strategisch kader passen en de inspanningen zullen vergroten door de middelen te combineren en te coördineren.

Het succes van het kader hangt af van de tenuitvoerlegging ervan op EU-, nationaal, sectoraal en bedrijfsniveau, waarbij effectieve handhaving, sociale dialoog, financiering, bewustmaking en gegevensverzameling van cruciaal belang zijn.

In België sluit het [nationaal actieplan ter verbetering van het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk \(2022-2027\)](#) aan bij het EU strategisch kader.

Meer info

[Questions and answers: the new EU strategic framework on health and safety at work](#)